

Visiedocument Friese Aanpak Inwonerparticipatie

Samen werken aan betere zorg begint met luisteren. Daarom hebben we, samen met inwoners, zorgprofessionals en bestuurders, gewerkt aan een duidelijke visie op inwonerparticipatie in de Friese zorg en welzijn. Dit visiedocument is een belangrijke stap naar een zorg- en welzijn systeem waarin inwoners écht kunnen meedenken, meepraten en meebeslissen.

Het document is voortgekomen uit gesprekken met inwoners, patiënten, cliënten en bestuurders in 2024 en 2025. Hieruit bleek dat betrokkenheid en een sterke verbinding tussen inwoners en zorgorganisaties essentieel zijn voor toekomstbestendige zorg. Deze visie vormt de basis voor een nieuwe werkwijze die samenwerking structureel mogelijk maakt, zodat iedereen die zorg nodig heeft, gehoord en gezien wordt.

Dit alles is uitgevoerd door Zorgbelang Fryslân in samenwerking met Divers en Stjoer, en werd gefinancierd door een ZonMw-subsidie.

Met dit document leggen we de fundering voor een gezondere, zorgzamere toekomst voor iedereen in Friesland.

Richtlijnen voor de Friese Inwonerparticipatie

1. Bewustwording en urgentie

Maak duidelijk wat er speelt, wat de urgentie is en wat de gevolgen zijn als we niets doen. Inwoners kunnen pas goed participeren als zij goed geïnformeerd zijn en de urgentie begrijpen. Met vragen als: 'Wat merk je nu al van de krapte in de zorg, of wat kun je hier (op termijn) van merken?' Denk aan langere wachttijden, minder persoonlijke aandacht en hogere druk op mantelzorgers. 'Wat betekent dit voor jou/ons, en wat kan ik/wat kunnen wij daaraan doen?'

2. Duidelijkheid over doelen en verwachtingen

Definieer waar inwonerparticipatie in de Friese zorg en welzijn over moet gaan. Breng in kaart welke thema's en problemen centraal staan in de zorgtransitie en de inzet op meer preventie, zoals vastgelegd in het Friese Regioplan, de Friese werkagenda en de

subregionale plannen. Kijk wie de belanghebbenden zijn, wat hun invloed is en waar mogelijke weerstand ligt. Analyseer factoren die de situatie complex maken, zoals ongelijke machtsverhoudingen, tegengestelde belangen en financiële beperkingen.

Informeer inwoners duidelijk over wat zij kunnen verwachten, hoe hun inbreng wordt gebruikt en welke beperkingen er zijn. Gebruik heldere en toegankelijke taal via kanalen die de doelgroep bereiken.

3. Vroege en passende betrokkenheid

Betrek inwoners zo vroeg mogelijk bij planvorming. Zorg voor een passende vorm van participatie. Betrek inwoners voorafgaand aan de planvorming, maar doe dat ook tussentijds of bij evaluaties, als de situatie daarom vraagt.

4. Vraagstelling en advisering vanuit de leefwereld

In de Friese infrastructuur voor inwonerparticipatie blijft ieders rol behouden: inwoners als inwoner, bestuurders als bestuurder. De vraagstelling en advisering zijn gebaseerd op de leefwereld van inwoners, omdat participatie het meest effectief is als deze raakt aan dagelijkse ervaringen. Het model richt zich op een samenhangende aanpak waarin inwoners en bestuurders samen vormgeven aan de zorgtransformatie. Het biedt ruimte voor wisselende inwonerscoalities en betreft actief partners zoals patiëntenorganisaties, cliëntenraden en inwonersinitiatieven.

5. Maak van inwonerparticipatie een cyclisch proces

Maak van inwonerparticipatie een cyclisch proces. Houd inwoners voortdurend op de hoogte van de voortgang van projecten en geef duidelijk terug welke adviezen wel of niet worden overgenomen – en waarom. Investeer in goed luisteren en doorvragen: check of de input van inwoners goed begrepen is. Transparantie, consistentie en oprechte interesse in de visie van inwoners zijn cruciaal.

6. Organisatie en bereikbaarheid

Organiseer participatie zoveel mogelijk subregionaal en dichtbij huis. Zorg dat inwoners de 'participatiehub' kunnen vinden, bijvoorbeeld via loketten of spreekuren in subregio's of wijken. Ga actief naar mensen toe om informatie op te halen en te delen.

7. Netwerken en verbindingen

Maak gebruik van bestaande netwerken en breid deze verder uit. Stimuleer samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, gemeenten, scholen, bedrijven en kennisinstituten. Zorg dat ook individuen zonder directe organisatieverbinding kunnen aanhaken. Faciliteer dat gelijkgestemden en mensen met vergelijkbare uitdagingen elkaar gemakkelijk kunnen vinden.

8. Inclusiviteit en gelijke deelname

Betrek alle groepen in de gemeenschap, inclusief minder zichtbare of mondige inwoners. Zet actieve benaderingsstrategieën in, zoals het opzoeken van specifieke gemeenschappen en het organiseren van wijkgerichte bijeenkomsten. Houd rekening met informatieachterstanden en zorg voor tijdige, zo compleet mogelijke en toegankelijke informatie.

9. Faciliteren en ondersteunen

Stimuleer participatie blijvend door structurele ondersteuning te bieden. Zorg voor deskundigheid bij vertegenwoordigers en procesbegeleiders, zodat participatie professioneel en effectief verloopt. Investeer in deskundigheidsbevordering voor inwoners die een achterban vertegenwoordigen.

10. Borging bij de bestuurstafel

Aan de bestuurstafel Seker en Sûn vertegenwoordigen Zorgbelang en de Friese cliëntenraden het inwonersperspectief. Creëer een platform met vertegenwoordigers uit patiëntenorganisaties, cliëntenraden, ouderenbonden, jongerenorganisaties en inwonersinitiatieven, zodat zij namens inwoners kunnen spreken. Dit platform toetst vraagstukken en raadpleegt indien nodig de achterban of inwonerspanels.

11. Digitale omgeving en inclusie

Creëer een digitale omgeving waar inwoners kennis en ervaringen kunnen delen, informatie kunnen vinden en actief ideeën kunnen aandragen. Zorg dat deze omgeving voor iedereen toegankelijk is, inclusief mensen met minder digitale vaardigheden, laaggeletterden, ouderen en mensen met een visuele beperking. Digitale inclusie moet centraal staan, zodat iedereen mee kan doen en mee kan praten.